

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**XIII RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

IYUL, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:
<https://konferensiyalar.com>

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 13-son (10-iyul, 2026-yil).– 148 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 6-iyul.

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

TAYYORLOV GURUHI TARBIYALANUVCHILARINI MAKTAB TA'LIMIGA TAYYORLASHDA XORIJIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI

Xojimirzayeva Shaxnoza Shokir qizi

University of Business and Science

oliy ta'lim muassasasi o'qituvchisi

Email: shaxnozaxojimirzayeva@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4777-3662>

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktabgacha tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini xorijiy tajribalar asosida o'qitishda qo'llanilayotgan pedagogik texnologiyalarning nazariy asoslari tahlil qilingan. Maktabgacha ta'limning zamonaviy rivojlanish tendensiyalari, maktabga tayyorgarlikning mazmuni hamda bolalarning kognitiv, kommunikativ, ijtimoiy va shaxsiy kompetensiyalarini rivojlantirishda innovatsion pedagogik yondashuvlarning o'rni yoritilgan.

Kalit so'zlar: xorijiy tajriba, pedagogik texnologiyalar, innovatsion ta'lim, maktabga tayyorgarlik, kompetensiyaviy yondashuv, o'yin texnologiyalari, ta'lim sifati.

SCIENTIFIC AND THEORETICAL BASIS OF FOREIGN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN PREPARING PREPARATORY GROUP STUDENTS FOR SCHOOL EDUCATION

Xojimirzayeva Shakhnoza Shokir qizi

Teacher of the University of Business and Science

higher educational institution

Annotation. This article analyzes the theoretical foundations of pedagogical technologies used in teaching preschool preparatory group students based on foreign experience. The modern development trends of preschool education, the content of school preparation, and the role of innovative pedagogical approaches in the development of children's cognitive, communicative, social and personal competencies are highlighted.

Keywords: foreign experience, pedagogical technologies, innovative education, school preparation, competency-based approach, game technologies, quality of education.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ymdif-y2026v2i13/n31>

Maktabgacha tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini xorijiy tajribalar asosida o'qitishning pedagogik texnologiyalarining nazariy asoslarini yoritish, avvalo, mazkur bosqichdagi ta'lim-tarbiya jarayonining mohiyatini to'g'ri anglashni talab etadi. Chunki maktabgacha tayyorlov guruhi bola rivojlanishining eng mas'uliyatli, ayni paytda eng nozik davrlaridan biri bo'lib, unda bola maktab ta'limiga qadam qo'yish oldidan aqliy, nutqiy, ijtimoiy, hissiy-irodaviy va amaliy jihatdan muayyan darajada tayyorlanadi. Bu tayyorgarlikni faqat harf va raqamlarni tanish, oddiy hisoblash yoki yozuv elementlarini bajarish bilan cheklab qo'yish mumkin emas. Maktabgacha tayyorlov guruhidagi o'qitish jarayonining haqiqiy mazmuni bolaning o'qishga munosabatini shakllantirish, bilish faolligini qo'llab-quvvatlash, atrof-olamni anglashga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish, nutq orqali fikrni ifodalash ko'nikmasini rivojlantirish, tengdoshlar va kattalar bilan hamkorlik qilish madaniyatini tarbiyalash, o'z

harakatini boshqarish, topshiriqni tinglash va bajarish, qoidalarga rioya etish, mustaqil qaror qabul qilish va ijodiy yondashish kabi ko'p qirrali sifatlarni kamol toptirishda namoyon bo'ladi. [1; B.58.]. Shu ma'noda, mazkur bosqichdagi ta'lim bolani maktabga moslashtirishning texnik jarayoni emas, balki uning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlaydigan pedagogik tizim sifatida qaralishi zarur.

Maktabgacha tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini o'qitish tushunchasi pedagogikada tor ma'nodagi "o'quv materialini yetkazish" jarayonidan kengroq mazmun kasb etadi. Bu yerda o'qitish deganda muayyan dasturiy mazmunni bolaga yetkazish bilan birga, uning ehtiyoji, qiziqishi, imkoniyati va yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda rivojlantiruvchi muhit yaratish, faoliyatni maqsadli tashkil etish, tajriba orttirish imkoniyatini berish, o'quv va tarbiyaviy ta'sirlarni yaxlit holda amalga oshirish tushuniladi. Shu bois tayyorlov guruhidagi o'qitish pedagogik jarayonning alohida tarkibiy qismi emas, balki ta'lim, tarbiya va rivojlantirishning o'zaro birligida kechadigan kompleks hodisa hisoblanadi. Bolaning bu yoshdagi rivojlanishi izchil va nomutanosib bo'lishi, ya'ni ayrim sohalarda tez, boshqa yo'nalishlarda sekin kechishi mumkinligi pedagogik ta'sirning bir xil emas, balki moslashuvchan va individuallashtirish bo'lishini taqozo etadi. Demak, maktabgacha tayyorlov guruhida o'qitish tushunchasi mazmunan insonparvar, rivojlantiruvchi, shaxsga yo'naltirilgan va ijtimoiylashtiruvchi jarayon sifatida talqin etiladi.

Mazkur tushunchani to'g'ri ilmiy asoslashda maktabgacha ta'limning umumiy maqsadlari bilan tayyorlov guruhining maxsus vazifalari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikka e'tibor qaratish muhimdir. Maktabgacha ta'limning umumiy maqsadi bolani har tomonlama rivojlantirish, uning salomatligini asrash, hissiy barqarorligini ta'minlash va ijtimoiy hayotga bosqichma-bosqich kiritishdan iborat bo'lsa, tayyorlov guruhining maxsus vazifasi ushbu umumiy maqsadlarni maktab ta'limiga uzviy tayyorgarlik nuqtai nazaridan tizimlashtirishda namoyon bo'ladi. Bu yerda uzviylik muhim metodologik tamoyil sifatida namoyon bo'ladi. Uzviylik, bir tomondan, maktabgacha ta'lim mazmunining keyingi bosqich bilan bog'lanishini anglatadi, ikkinchi tomondan, bolalikning o'ziga xos qonuniyatlari saqlanishini talab etadi. Ya'ni tayyorlov guruhi maktabning kichik sinfini takrorlamasligi, balki bolaning maktabga qadam qo'yishi uchun zarur bo'lgan ichki tayyorlikni shakllantirishi lozim. Shu jihatdan tayyorlov guruhida o'qitish jarayonida "erta maktablashtirish" tendensiyasiga berilmaslik, bolaga kattalar logikasi emas, uning yosh xususiyatiga mos faoliyat shakllari orqali ta'sir ko'rsatish nazariy va amaliy jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi.

Pedagogik nuqtai nazardan qarganda, maktabgacha tayyorlov guruhida o'qitish tushunchasi bolaning yetakchi faoliyati, bilish jarayonlari va muloqot tajribasi bilan chambarchas bog'liq holda shakllanadi. Maktabgacha yoshda o'yin yetakchi faoliyat sifatida saqlanib qolar ekan, tayyorlov guruhida u asta-sekin ta'limiy vazifalar bilan boyitiladi, mazmunan murakkablashadi va rivojlantiruvchi imkoniyat kasb etadi. Bu holat tayyorlov guruhi o'qitishining eng muhim pedagogik xususiyatlaridan biri sanaladi. Bolani o'qitish uning tabiiy faollik mexanizmlariga zid kelmasligi, aksincha, o'yin, harakat, muloqot, kuzatish, taqqoslash, sinab ko'rish va ijodiy tajriba orqali ro'yobga chiqishi lozim. Agar o'qitish jarayoni bolaning faol ishtirokini cheklasa, faqat tayyor ma'lumotni qabul qilishga yo'naltirilsa yoki kattalarcha intizom talablari ustun kelsa, u holda mazkur bosqichning rivojlantiruvchi salohiyati pasayadi. Shuning uchun tayyorlov guruhidagi o'qitish bola faoliyatiga tayanish,

uning tabiiy qiziqishini pedagogik maqsad bilan uyg'unlashtirish, tajribani nutq va harakat orqali mustahkamlash kabi nazariy qoidalar asosida tashkil etilishi lozim. [2; B.85.].

Xorijiy tajribalarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, maktabgacha tayyorlov guruhidagi samarali o'qitish texnologiyalari turli mamlakatlarda mazmunan farq qilgani holda ham, ularni birlashtirib turuvchi umumiy nazariy asoslar mavjud. Ularda bola markaziy qadriyat sifatida qaraladi, ta'lim jarayoni esa bolaning ichki imkoniyatlarini ochishga qaratilgan faol hamkorlik maydoni sifatida talqin etiladi. Rivojlangan mamlakatlar tajribasida maktabgacha ta'limning sifati bolaga qancha ma'lumot berilgani bilan emas, balki u qanday muhitda rivojlanayotgani, qay darajada mustaqil fikr yuritishi, muammoli vaziyatlarda yo'l topa olishi, o'z fikrini bildirishi, boshqalarni tinglay olishi va birgalikda faoliyat yurita olishi bilan belgilanadi. Bu yondashuv tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini o'qitishning nazariy asoslariga ham bevosita ta'sir qiladi. Chunki xorijiy tajribalarni o'zlashtirishda masalaning mohiyati ayrim metod yoki mashqlarni ko'chirishda emas, balki ularning zahirida turgan pedagogik g'oyalarni anglash va milliy ta'lim muhitiga moslashtirishdadir. Demak, maktabgacha tayyorlov guruhida xorijiy tajribalar asosida o'qitishning nazariy asoslari qiyosiy pedagogika, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, rivojlantiruvchi o'qitish, faoliyatga asoslangan yondashuv va ijtimoiy-madaniy rivojlanish nazariyalari bilan mustahkam bog'liqdir.

Ushbu nazariy asoslarning muhim manbalaridan biri bola rivojlanishiga oid psixologik ta'limotlar hisoblanadi. Maktabgacha yoshda ta'limning ta'sirchanligi bolaning yaqin rivojlanish zonasi, undagi mavjud imkoniyat va kattalar yordamida egallanishi mumkin bo'lgan yangi harakatlar o'rtasidagi nisbatga bog'liq bo'ladi. Shu ma'noda tarbiyachining vazifasi bolaga tayyor natijani berish emas, balki uning imkoniyatini ilgarilatuvchi pedagogik sharoitni yaratishdan iborat. Bola kattalar bilan hamkorlikda, tengdoshlar bilan muloqotda, mazmunli faoliyat jarayonida yangi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtiradi. Bu holat maktabgacha tayyorlov guruhida o'qitish mazmunini tanlashda ham, uning shakl va usullarini belgilashda ham metodologik mezon vazifasini bajaradi. [3; B.86.]. Demak, tayyorlov guruhidagi ta'lim rivojlanishdan keyin yuruvchi emas, balki uni boshqaruvchi va rag'batlantiruvchi omil sifatida qaraladi. Shu bois o'qitish jarayonida bolaning bugungi darajasigagina emas, ertangi imkoniyatiga ham tayanish talab etiladi.

Maktabgacha tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini o'qitish mazmunini belgilashda "maktabga tayyorgarlik" tushunchasini ham keng pedagogik ma'noda talqin etish zarur. Ko'p hollarda maktabga tayyorgarlik akademik tayyorgarlik bilan tenglashtiriladi, ya'ni bola harflarni bilishi, sanay olishi, oddiy yozuv elementlarini bajara olishi bilan o'lchanadi. Aslida esa maktabga tayyorgarlik ko'p komponentli tuzilma bo'lib, unda aqliy tayyorgarlik, nutqiy tayyorgarlik, ijtimoiy-axloqiy tayyorgarlik, hissiy-irodaviy barqarorlik, jismoniy yetuklik, o'quv faoliyatiga qiziqish va qoidalarini qabul qilish qobiliyati o'zaro bog'liq holda namoyon bo'ladi. Tayyorlov guruhidagi ta'lim mazmuni mana shu ko'p qirrali tayyorgarlikni ta'minlashga qaratilgan bo'lishi lozim. Shunday ekan, mazkur bosqichdagi o'qitish mazmuni bolaning bilim zaxirasigagina emas, uning o'quv faoliyati subyekti sifatida shakllanishiga, ya'ni savol berish, tinglash, tushunish, topshiriqni rejalashtirish, tekshirish, tugatish, kerak bo'lganda yordam so'rash, xatosini anglash va harakatini to'g'rilashga tayyor bo'lishiga xizmat qilishi kerak. [4; B.33.].

Xorijiy tajribalar asosida shakllangan pedagogik g'oyalar orasida muhitning rivojlantiruvchi ahamiyati alohida o'rin tutadi. Zamonaviy maktabgacha ta'lim nazariyasida

ta'lim muhiti faqat predmetlar joylashgan xona emas, balki bolaning faolligini qo'zg'atuvchi, tanlov imkoniyatini beruvchi, mustaqillikni rag'batlantiruvchi va muloqotni tashkil etuvchi pedagogik omil sifatida qaraladi. Tayyorlov guruhida muhit bolaning yosh xususiyatlariga mos, xavfsiz, estetik, funksional va ma'noli bo'lishi lozim. Unda o'qishga tayyorgarlikni qo'llab-quvvatlovchi kitoblar, tasviriy materiallar, manipulyativ vositalar, qurish jihozlari, matematik va nutqiy rivojlantiruvchi elementlar, rolli o'yin uchun sharoit va erkin ijod uchun imkoniyatlar mavjud bo'lishi kerak. Muhitning bunday tashkil etilishi pedagogik xususiyat sifatida bolaga tanlov qilish, rejalashtirish, faoliyatni davom ettirish va tugallash imkonini beradi. Bu esa o'qitish mazmunini statik emas, bola harakatida jonlanuvchi tizimga aylantiradi. [5; B.76].

Maktabgacha tayyorlov guruhida o'qitish mazmuni va pedagogik xususiyatlari jismoniy rivojlanish bilan ham uzviy bog'liq. Maktabga tayyorgarlik aqliy faoliyatgagina emas, balki harakatni boshqarish, mayda va yirik motorika, diqqatni bir nuqtaga jamlay olish, o'tirish va harakat rejimiga moslashish, mehnatsevarlik va irodaviy sa'y-harakat kabi jihatlariga ham tayanadi. Shu sababdan o'qitish jarayonida statik vazifalar bilan harakatli faoliyatlar o'rtasida muvozanat saqlanishi kerak. Bolaning organizmi hali shakllanish jarayonida bo'lgani uchun uzoq muddatli bir turdagi faoliyat uni charchatishi, qiziqishini susaytirishi va natijada ta'lim samaradorligini pasaytirishi mumkin. Pedagogik jihatdan bunday vaziyatni oldini olish uchun mashg'ulotlar dinamik, ritmik, vizual va amaliy harakatlar bilan almashib borishi lozim. Xorijiy tajribalarda sensomotor mashqlar, harakatli o'yinlar, ritmika, manipulyativ topshiriqlar va tana harakati orqali anglash elementlarining qo'llanishi aynan shu nazariy zarurat bilan izohlanadi.

O'qitish mazmunida axloqiy va ijtimoiy rivojlanish ham muhim o'rin egallaydi. Chunki maktabga qadam qo'yayotgan bola jamoaviy hayot qoidalarini qabul qilishga, boshqa bolalarning huquq va ehtiyojlarini hisobga olishga, o'z harakati uchun javobgarlikni sezishga tayyor bo'lishi zarur. Maktabgacha tayyorlov guruhida bu sifatlar tayyor qoida yodlash yoki kattalarning bir tomonlama nasihati bilan emas, balki amaliy munosabatlar tizimida shakllanadi. Bolaning navbat kutishi, sherigini tinglashi, umumiy ishga hissa qo'shishi, kelishmovchilikda so'zlashuv orqali yechim topishi, o'z hissiyatini idora qilishi, boshqalarga yordam berishi kabi holatlar ta'limning ijtimoiy-axloqiy mazmunini tashkil qiladi. Shuning uchun tayyorlov guruhidagi o'qitish jarayoni tartib va intizomni faqat tashqi nazorat bilan emas, balki ichki anglanganlik orqali shakllantirishi lozim. Bu esa tarbiyachidan tushuntirish, namuna ko'rsatish, muloqot, refleksiya va vaziyatli muhokama kabi usullardan samarali foydalanishni talab etadi.

Maktabgacha tayyorlov guruhida o'qitishning nazariy asoslari orasida kompetentlikka yo'nalgan yondashuv ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu yondashuvga ko'ra, ta'limning natijasi alohida ma'lumotlar yig'indisi emas, balki bolaning turli hayotiy vaziyatlarda bilim, ko'nikma, munosabat va tajribani uyg'un qo'llay olish qobiliyatidir. Maktabgacha ta'lim bosqichida kompetentlik tushunchasi, avvalo, kommunikativ faollik, bilishga qiziqish, mustaqillik, muammoni hal qilishga urinish, ijtimoiy qoidalarga rioya qilish va o'z-o'zini tashkil etish elementlarida namoyon bo'ladi. Tayyorlov guruhida o'qitish mazmuni shunday qurilishi kerakki, bola faqat tayyor javobni yodlab olmasin, balki vaziyatni anglasin, imkoniyatlarni solishtirsin, o'z tajribasiga tayansin va faol harakat qilsin. Xorijiy tajribalarda bolani faol subekt sifatida ko'rish, mashg'ulotlarni kundalik hayot bilan bog'lash, qo'llanadigan materiallarni multifunksional qilish, mustaqil tanlov va izlanishga sharoit yaratish kompetentlikka yo'nalgan yondashuvning amaliy ifodasi sifatida ko'rinadi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Turaxujayeva, Madina. "Maktabgacha ta'lim tashkilotida kompetensiyaviy yondashuvga tayanib ta'lim mazmunini boshqarish." Maktabgacha va Maktab Ta'limi Jurnal: 2012-2014b.
2. Asiljonova S. D. Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilariga ingliz tili o'qitishning zamonaviy usullari //Inter education & global study. – 2024. – №. 3. – C. 78-88.
3. Rixsitillayeva, M. B. "Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim-tarbiya jarayonida inklyuziv muhitni yaratish ko'nikmalarini shakllantirish." Лучшие интеллектуальные исследования 57.1 (2025): 16-21.
4. Egamberdiyeva M. G. Multimedia vositalari asosida tayyorlov guruhi bolalarini ijodiy hikoya tuzishga o'rgatish metodikasini takomillashtirishning didaktik usullari //Inter education & global study. – 2024. – №. 7. – C. 171-179.
5. Qarshiyeva Z. S. Bolalarni maktabgacha muassasalarga tayyorlashning psixologik-pedagogik xususiyatlari //Inter education & global study. – 2024. – №. 4 (1). – C. 228-235.
6. Xojimirzayeva, S. (2025). Maktabgacha ta'lim tashkiloti innovatsion faoliyatini rivojlantirish jarayoni. Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук Actual Problems of Humanities and Social Sciences., 5(2), 570-576.
7. Khojimirzaeva, S. (2025). Improving The Efficiency Of Preschool Education Based On Foreign Experience: Mechanisms And Implementation Opportunities. Stanford Database Library of American Journal Of Social Sciences And Humanity Research, 5(12), 128-130.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

XIII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, 10-iyul

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 13-son (iyul, 2026-yil). – 148 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 6-iyul.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.